

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต The Development of Ethical Leadership Indicators for Upright School

Administrators

นิษวัน วรานุสสน์*

Nisawan Waranusast

ถาวร สารวิทย์**

Thaworn Sarawit

เทียมจันทร์ พานิชผลินไชย***

Teamjan Parnichparinchai

บทคัดย่อ

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต วิธีดำเนินการวิจัยเป็นวิจัยและพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาเกณฑ์ในการวัดและคู่มือการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต มี 7 องค์ประกอบ 22 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรม มี 2 ตัวบ่งชี้ ด้านความมีวินัยและความเที่ยงธรรมมี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตมี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านความเป็นอยู่อย่างพอเพียงมี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านจิตสาธารณะมี 3 ตัวบ่งชี้ ด้านการสร้างสรรค์ทีมงานมี 5 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้อง/กลมกลืนของโมเดล พบว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) เกณฑ์ในการวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตรวมทุกองค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือคะแนน < 93.1 คะแนน หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่ำกว่าระดับผู้นำทั่วไป คะแนนอยู่ระหว่าง 93.1-108.9 คะแนน หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับทั่วไป คะแนน > 108.9 คะแนน หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสูงกว่าระดับผู้นำทั่วไป ผลการประเมินคู่มือการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตมีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวบ่งชี้ / ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม / โรงเรียนสุจริต

*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาภูมิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

**อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

***อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop and validate the indicators of ethical leadership for Upright School administrators. This research and development consisted of 3 phases. Firstly, factors and indicators of ethical leadership for Upright School principals were established by research documentations, focus group discussion among the professional of the university, secondary school and primary school administrators and ethical key persons to validate the factors and indicators, trying out factors and indicators by the experts among lecturers about ethical leadership in universities, principals, teachers in secondary schools and primary schools, and supervisors who worked with the Upright School projects. Secondly, construct validity of factors and indicators of ethical leadership was verified by the confirmatory factor analysis model. Finally, the criteria and a manual for measuring and evaluating ethical leadership were developed. The research findings showed that there were seven factors of the indicators of ethical leadership for Upright School principals: the critical thinking processes with 3 indicators, the ethical decision with 2 indicators, the discipline and the fairness with 3 indicators, the honesty with 3 indicators, the sufficiency with 3 indicators, the public mind with 3 indicators, and the team creation with 5 indicators. In addition, the validation of the model indicated that the model corresponded to the empirical data with $122.32 = 0.97$, $P = 0.576$, $df=126$, $GFI= 0.979$, $AGFI=0.958$, $RMR = 0.00269$ and $RMSEA = 0.000.$, with the highest mean on the discipline and the fairness, the honesty, the ethical decision, the team creation, the critical thinking processes, the sufficiency, and the public mind, respectively. As for the criteria for measuring the ethical leadership for Upright School principals, there were 3 levels: the low level (norm statistics score lower than 93.1) the fair level (from 93.1 to 108.9), and the high level (over 108.9). The result of the evaluating handbook on the ethical leadership for Upright School principals was at a highest level.

Keyword : Indicator Development / The Ethical Leadership / Upright School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีเหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นและทำให้คนไทยได้เรียนรู้ มีประสบการณ์และเกิดความรู้เห็นแล้วว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) คุณธรรมและจริยธรรม (Virtue and Ethical) มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากเพียงใดต่อการบริหารและการพัฒนาชาติบ้านเมืองวิกฤตผู้นำและวิกฤตคุณธรรมและจริยธรรมก่อให้เกิดวิกฤตศรัทธา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือ เลื่อมใส ศรัทธาและให้ความร่วมมือของคนในหน่วยงาน องค์กรและประเทศชาติ (Manyat, S., 2011, pp.116-117) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับการรู้ความสามารถ และความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) ผู้บริหารมีอาชีพต้องมีความฉลาดทางศีลธรรมหรือจริยธรรม (Moral Quotient: MQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) จึงจะสามารถยืนหยัดในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะผู้บริหารเป็นทั้งหัวและหน้าตาของโรงเรียนที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

ดีทั้งในและนอกสถานศึกษา พฤติกรรมผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารย่อมส่งผลต่อคุณภาพของครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Chaichompu, S., 2014, p.1)

จากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2560) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (NACC, 2014, p.1) กล่าวถึงการที่จะส่งเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นสุจริตชนทุกภาคส่วนต้องร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมให้นโยบายการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้อนุมัติให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาป้องกันการทุจริต เพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริตซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติให้กับนักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียน จัดทำโครงการภายใต้ชื่อโรงเรียนสุจริต และได้กำหนดวิสัยทัศน์ตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556-2560) ว่าสังคมไทย มีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Bureau of Educational Innovation Development, 2015, p. 3) มีเป้าหมายหลักเพื่อลดปัญหาการทุจริตในสังคมไทย ยกย่องคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยให้สูงขึ้นโดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ที่จะมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง หลีกเลี่ยงอบายมุข ทุกหน่วยงานรับผิดชอบการป้องกันทุจริต ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนสุจริตนอกจากจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมีความรู้ความสามารถในการบริหารแล้ว คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตจะขาดไม่ได้คือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนภายในให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนสุจริตเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนำไปสู่วิสัยทัศน์ของโรงเรียนสุจริตที่กำหนดไว้

การพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ดีมีคุณภาพจะสามารถนำตัวบ่งชี้ไปใช้ได้ตรงตามสถานการณ์ที่เป็นจริงนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาที่เน้นข้อมูลเชิงประจักษ์ควรต้องพัฒนาตัวบ่งชี้ให้ครบทุกมิติของคุณลักษณะที่ต้องการศึกษา และมีกระบวนการพัฒนาที่มีความตรง ความถูกต้อง ซึ่งตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นให้เป็นตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีระบบน่าเชื่อถือ แต่ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนสุจริตที่ดำเนินการอยู่มีตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ใช้ประเมินโรงเรียนเท่านั้น ยังไม่พบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ใช้ในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้ของการเป็นโรงเรียนสุจริต ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาจริยธรรมทางการบริหารทั้งระยะสั้นและระยะยาวของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของข้อมูลที่นำมาศึกษาและได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสุจริต
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

3. เพื่อพัฒนาเกณฑ์การวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และคู่มือการใช้ประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจริยธรรมจากหลักธรรมทางศาสนา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและโรงเรียนสุจริต ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของตัวบ่งชี้จำนวน 6 องค์ประกอบ 28 ตัวบ่งชี้ และนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษาและประถมศึกษา พิจารณาความครอบคลุมและความถูกต้องโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการพิจารณาได้องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ 22 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิและได้ทำการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คนพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ซึ่งประกอบด้วยผู้สอนในด้านภาวะผู้นำและผู้บริหารในระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาและศึกษานิเทศก์ผู้เกี่ยวข้องในโครงการโรงเรียนสุจริตโดยการวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ มัธยมศึกษาและประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนของโมเดล (Model Validation) ด้วยวิธีการตรวจสอบระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) ระหว่างโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ด้วยโปรแกรม LISREL ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสุจริตที่เข้าโครงการเป็นโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 7,898 คน จาก 225 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสุจริตที่เข้าโครงการเป็นโรงเรียนต้นแบบจำนวน 440 คน จากการประมาณค่าโดยใช้ตารางของ Yamane แต่เนื่องจากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติขั้นสูงจะต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวนมากโดยใช้ 10-20 เท่าของตัวแปร (Wiratchai, N., 1999, p.54) ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ รวม 105 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.879-0.956 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9132

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ โดยใช้โมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบความตรงจากค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง โดยพิจารณาค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square Statistics) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR)

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาเกณฑ์ในการวัดและคู่มือการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ การกำหนดเกณฑ์ในการวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตผู้วิจัยใช้การศึกษาค่าเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยวิธีการใช้กลุ่มคนเป็นมาตรฐาน (Normative Model) เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา แปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐานแบบอาศัยพื้นที่ใต้โค้งปกติ (Area Conversion) โดยใช้คะแนนที่ปกติ

(Normalized T Score) และเลือกชนิดของเกณฑ์ปกติตามลักษณะการใช้สถิติการเปรียบเทียบ คือ เกณฑ์ปกติคะแนนที่ (T-Score Norms) และเลือกใช้คะแนนมาตรฐาน T ปกติ (Normalized T-Score) มาใช้ในการสร้างเกณฑ์ และพิจารณาความเหมาะสมของคู่มือและเกณฑ์โดยการประชุมปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา ประถมศึกษา ครู ผู้สอนและศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนสุจริต

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

1.1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ มีองค์ประกอบจำนวน 7 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 22 ตัวบ่งชี้

1.2 ผลจากการพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ ของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.78-1.00 ค่ามัธยฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 4.81-5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-1.22

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

2.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้อง/กลมกลืนของโมเดล (Model Validation) พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ ทั้ง 22 ตัวบ่งชี้ โดยทุกตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 20 การให้อิสระในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกทุกค่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .511-.878 ค่าสถิติทดสอบ KMO มีค่าเท่ากับ 0.956 และค่า Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าข้อมูลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่าโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ ภายหลังการปรับแก้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ มีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ ทั้ง 7 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.81-0.99 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบแสดงให้เห็นว่าทั้ง 7 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ มีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ด้านความมีวินัยและความเที่ยงธรรม ($b=0.97$) รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ($b=0.98$) และที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด ($b=0.81$) คือด้านความเป็นอยู่อย่างพอเพียงและด้านจิตสาธารณะ ทั้ง 7 องค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.85, 0.87, 0.99, 0.97, 0.65, 0.66 และ 0.86

2.2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้พบว่า 1) ด้านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความยืดหยุ่นทางปัญญา ความคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และความฉลาดทางอารมณ์ 2) ด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรมมี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะและการเป็นแบบอย่างที่ดีในการตัดสินใจ 3) ด้านความมีวินัยและความเที่ยงธรรม มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบและความเที่ยงธรรม 4) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความประพฤติตรงต่อความเป็นจริง ความยึดมั่นในศักดิ์ศรีและเกียรติยศและความจงรักภักดี 5) ด้านความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความพอประมาณ ความขยันและประหยัดและการมีภูมิคุ้มกัน 6) ด้านจิตสาธารณะ มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ จิตบริการ การประสานประโยชน์และการเสียสละ 7) ด้านการสร้างสรรค์ทีมงาน มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสื่อสารที่ชัดเจน การรับฟังความต้องการของทีมงาน การให้อิสระในการตัดสินใจ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงานและการพัฒนาทีมงาน

3. ผลการพัฒนาเกณฑ์ในการวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

3.1 เกณฑ์ในการวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมฯ เป็นต้นี้ 1) คะแนนรวม < 93.1 คะแนน หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่ำกว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตทั่วไป 2) คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 93.1-108.9 คะแนน หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตทั่วไป 3) คะแนนรวม >108.9 คะแนน หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตทั่วไป

3.2 ผลการประเมินคู่มือการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต พบว่า คู่มือการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมมาก คือความชัดเจนในภาษาที่ใช้ในคู่มือ และความชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือ ความชัดเจนของบทนำ ความเหมาะสมของการกำหนดเกณฑ์ในการวัดภาวะผู้นำ การจัดรูปแบบการพิมพ์น่าสนใจและสวยงาม และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตที่ ผู้วิจัย ได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 22 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นคุณลักษณะที่ต้องการของสังคมไทยในยุคที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำทางการศึกษาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน แต่ละองค์ประกอบมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือ ความยืดหยุ่นทางปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการทางปัญญาที่รู้จักใช้ปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งกับบุคคล สถานที่ เวลา และอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่เรียกว่าความยืดหยุ่นทางปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในทุกๆสถานการณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะข้อที่ 1 ของโรงเรียนสุจริตคือ ทักษะกระบวนการคิดและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโครงการโรงเรียนสุจริตที่จะให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) มีทักษะกระบวนการคิดเพราะการที่นักเรียนจะมีทักษะกระบวนการคิดได้นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรต้องมีทักษะกระบวนการคิด ความคิดสร้างสรรค์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ MAS (Management Advisory Service) โดยโมเบรย์ (Mowbray, D., 2009) ที่สรุปว่าผู้นำจะต้องมีความยืดหยุ่นทางปัญญา (Intellectually flexible) เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ และต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotionally intelligent) อีกด้วย

องค์ประกอบด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือ ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะในการตัดสินใจ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการตัดสินใจที่เป็นเช่นนี้เพราะในการบริหารจัดการองค์กรของผู้บริหาร ผู้นำองค์กรควรจะต้องไม่ลุแก่อำนาจในการบริหารต้องใช้เหตุผลที่ถูกต้องเป็นไปตามธรรมของผู้ปกครอง (ทศพิธราชธรรม) ไม่กริ้วกราด ลุอำนาจตามความโกรธ จนเป็นเหตุให้การวินิจฉัยความและกระทำการต่างๆผิดพลาด เสียธรรม ผู้นำต้องวินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบเป็นกลาง เป็นตัวของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดในองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ

(Keller, R.T., 2006) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญคือการยอมรับความคลุมเครือและความไม่แน่นอนว่าจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและยอมรับผลทางด้านลบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

องค์ประกอบด้านความมีวินัยและความเที่ยงธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้คือความมีวินัย ความรับผิดชอบและความยุติธรรม ตรงกับคุณลักษณะข้อที่ 2 ของโรงเรียนสุจริตคือความมีวินัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดนโยบายให้สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (OBEC, 2016, p.12) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่เกิดขึ้น ค้นหาวิธีการที่จะพัฒนางานที่รับผิดชอบอยู่นั้นให้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ MAS (Mowbray, D., 2009) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำเชิงจริยธรรมว่าผู้บริหารต้องมีความเคารพในกฎและระเบียบให้กับตนเองและผู้อื่น เพราะความเป็นผู้มีวินัยคือการเป็นผู้มีหลักการ ไม่ลำเอียงหรืออคติ มีความเป็นธรรม มีเหตุมีผล มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ทำทุกอย่างด้วยความแน่วแน่ มีทิศทาง การสั่งงานที่ชัดเจน

องค์ประกอบด้านความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือความประพฤติตรงต่อความเป็นจริง ความยึดมั่นในศักดิ์ศรีและเกียรติยศและความจงรักภักดี ซึ่งตรงกับคุณลักษณะข้อที่ 3 ของโรงเรียนสุจริตคือซื่อสัตย์สุจริต ที่เป็นเช่นนี้เพราะความซื่อสัตย์สุจริตเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทุกองค์กรทุกหน่วยงานพยายามรณรงค์ที่จะให้เกิดขึ้นในหน่วยงานของตน สำหรับประเทศไทยยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (NACC, 2014, p.1) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นที่ยอมรับในระดับสากล องค์ประกอบที่สำคัญที่จะป้องกันปราบปรามการทุจริตได้คือ ความซื่อสัตย์สุจริตของคนในชาติ และสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยของ (Northouse, P.G., 2013, p.301) ที่พบว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการยืนหยัดในความซื่อสัตย์ (Manifest Honesty) ผู้นำจะต้องดำรงด้วยความซื่อสัตย์ ไม่แสดงความโลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่คอร์รัปชันและปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี

องค์ประกอบด้านความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือ ความพอประมาณ ขยัน ประหยัดและการมีภูมิคุ้มกัน ความพอเพียงนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ได้นำมากำหนดเป็นคุณลักษณะข้อที่ 3 ของโรงเรียนสุจริตคืออยู่อย่างพอเพียง โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า สพฐ.จะมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข ทุกหน่วยงานรับผิดชอบ ตอบสนองการป้องกันทุจริต และสอดคล้องกับทฤษฎี รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของโมเบรย์ (Mowbray, D., 2009) ที่ผู้นำเชิงจริยธรรมต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีความสมถะ นอบน้อมถ่อมตน มีความเรียบง่ายซึ่งเป็นคุณลักษณะของความพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งรวมไปถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตอยู่ด้วยการประมาณตนให้อยู่ในความพอประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ ขยันและประหยัด เป็นการสร้างหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจเหมือนหาเกราะป้องกันหรือภูมิคุ้มกันให้กับชีวิตและที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือรัฐให้ความสำคัญในด้านการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการกล่อมเกลางานสังคมและการปฏิบัติงานต่อต้านการทุจริตอีกด้วย (NACC, 2014, p.65)

องค์ประกอบด้านจิตสาธารณะ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือ จิตบริการ การประสานประโยชน์และการเสียสละซึ่งตรงกับคุณลักษณะข้อที่ 4 ของโรงเรียนสุจริต คือจิตสาธารณะ การมีจิตบริการ จิตสาธารณะหรือจิตอาสาเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีและงานวิจัยของ (Northouse, P.G., 2013, p.301) และ (Grace, 2014) ที่พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการบริการผู้อื่น (Serve Others) ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ที่ต้องการจะเป็นผู้นำจะต้องสร้างหรือพัฒนาค่านิยมหลัก (Values) พัฒนาวิสัยทัศน์ (Vision) และรับฟังความต้องการหรือเสียงสะท้อน (Voice) ของบุคลากร และนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนที่จะกำหนดกรอบในการปฏิบัติในการให้บริการซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอีกประการหนึ่งในการบริการผู้อื่น (Serve Others) และ รัฐบาลให้ความสำคัญในด้าน“พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ” โดยใช้วิธีการส่งเสริมให้เกิดกระแสการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (NACC, 2014, p.63)

องค์ประกอบด้านการสร้างสรรค์ทีมงาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ การสื่อสารที่ชัดเจน การรับฟังความต้องการของทีมงาน การให้อิสระในการตัดสินใจ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน และการพัฒนาทีมงาน การสร้างสรรค์ทีมงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยของ (Northouse, P.G., 2013, p.301) ที่พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการสร้างสรรค์ความเป็นทีมงาน (Build Community) ผู้นำต้องพยายามหาโอกาสสร้างสรรค์การทำงานร่วมกับทีมเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย มีการตกลงหรือกำหนดเป้าหมายร่วมกันแล้วกระทำงานนั้นให้สำเร็จด้วยการสื่อสารที่ชัดเจนและมีคุณภาพกระจ่าง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ (Communicates Effectively) เป็นคุณลักษณะ (Attributes) และอุปนิสัย (Traits) ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นำเชิงจริยธรรม การให้บริการ การติดต่อ สื่อสารที่ชัดเจนทั้งการพูดและการเขียนรวมทั้งการใช้ภาษากาย (Use Body language) ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ดีอีกทางหนึ่ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้นำเชิงจริยธรรมต้องมีคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการสื่อสารที่กระจ่าง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongkamhaeng, K. (2012) ที่กล่าวถึงจริยธรรมด้านการสื่อสารว่าเป็นการที่ผู้นำมีการยอมรับข้อผิดพลาด ไม่มีนิสัยเห็นแก่ตัว มีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีตรรกและมีวาทศิลป์ในการเจรจาความ มีความสุขุม อดทน ถ่อมตน ให้ความเที่ยงธรรมต่อทุกฝ่ายโอปอ้อมอารี มีความจริงใจ เห็นอกเห็นใจ เคารพบุคคลอื่นไม่ตัดสินคนที่หน้าตาและสำนึกในบุญคุณของผู้อื่นซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะทำให้การประสานติดต่อ การสื่อสารระหว่างสมาชิกในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ

2. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Confirmatory Factor Analysis Second-order) คือ โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย มีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 122.32 ที่องศาอิสระเท่ากับ 126 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.979 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 2.00 เมื่อพิจารณาค่า ไคสแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.0 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.958 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.00269 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้ศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั่นคือข้อมูลเชิงประจักษ์มีความเหมาะสมพอดีกับโมเดลโครงสร้างของผู้วิจัย สอดคล้องกับคำกล่าวของ (Wiratchai, N., 1999, p.253) ที่กล่าวว่า ถ้าค่า Chi-Square มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ นั่นคือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทดสอบได้ว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต มี 7 องค์ประกอบ และองค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 ความมีวินัยและความเที่ยงธรรม

3. การพัฒนาเกณฑ์ในการวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และคู่มือการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

ในการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน ผู้วิจัยได้เลือกชนิดของเกณฑ์ปกติตามลักษณะการใช้สถิติการเปรียบเทียบ คือ เกณฑ์ปกติคะแนน (T-Score Norms) และแบ่งเป็น 3 กลุ่มโดยการหาพิสัยของคะแนนมาตรฐาน T- ปกติสูงสุดและคะแนนมาตรฐาน T- ปกติต่ำสุด แล้วแบ่งพิสัยเป็น 3 ระดับ คือ ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่ำกว่าระดับผู้นำทั่วไป ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับผู้นำทั่วไป และระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงกว่าผู้นำทั่วไป และได้เทียบคะแนนมาตรฐานกลับเป็นช่วงคะแนนดิบเพื่อให้เกิดความสะดวกในการแปลความหมายจากการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 7 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้รวม 22 ตัวบ่งชี้ ไปเป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา การประเมินผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนนำไปใช้ในการประเมินเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

2. หน่วยงานอื่นๆ เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งจัดกิจกรรมด้านการประเมินคุณธรรมจริยธรรมสามารถนำองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และใช้เกณฑ์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการประเมินและการตัดสินกิจกรรม และใช้เป็นเครื่องมือประกอบการอบรมบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หรือระบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต

3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร เช่น พฤติกรรมด้านความมีวินัย ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต ทั้งนี้เพื่อรองรับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล และตอบรับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564)

References

- Bureau of Educational Innovation Development. (2015). **Guidelines for Upright Schools**. Bangkok : Office of the Basic Education Commission : OBEC.
- _____. (2015). **Upright Schools standard**. Bangkok : Office of the Basic Education Commission : OBEC.
- Chaichompu, S. (2014, April- September). Ethical Leadership in School Administration. **Journal of Educational Administration Burapha University**, 28(2), 1-15.

- Grace. (2014). **The Four V's of Ethical Leadership**. [Online]. Available : <https://sites.psu.edu/leadership/2014/04/27/the-four-vs-of-ethical-leadership/> [2016, April 24].
- Keller, R.T. (2006, January). Transformational leadership, initiating structure, and substitutes for leadership : a longitudinal study of research and development project team performance. **Journal of Applied Psychology**, 91(1), 202-210.
- Manyat, S. (2011). **A Structural Equation Model of Factors Affecting Ethical Leadership of School Administrators under the Department of Local Administration**. dissertation (Educational Administration) Khon Kaen University.
- Mowbray, D. (2009). **The MAS Code for Ethical Leadership**. [Online]. Available : [https:// www.mas.org.uk](https://www.mas.org.uk). [2016, February,18].
- Northouse, P.G. (2013). **Leadership Theory and Practice**. (6 th ed.). California : SAGE Publications, Inc.,.
- Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2016). **Policy of the Office of Basic Education Commission, Fiscal Year 2016**. Bangkok : Office of the Basic Education Commission
- The National Anti-Corruption Commission (NACC). (2014). **National Anti-Corruption Strategy Phase 3 (2017-2021)**. Office of the National Anti-Corruption Commission.
- Thongkamhaeng, K. (2012). **Strategies for The Development of Moral Leadership for Private School Administrators**. dissertation (Educational Administration). Chulalongkorn University.
- Wiratchai, N. (1999). **LISREL Model : Analytical Statistics for Research**. (3 rd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University.